

# TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH VỀ HỌC TẬP SUỐT ĐỜI VÀ Ý NGHĨA ĐỐI VỚI ĐỔI MỚI GIÁO DỤC ĐẠI HỌC

Hoàng Thị Phương Loan

Khoa Khoa học cơ bản-Lý luận chính trị, Trường Đại học Công nghiệp Việt Trì

**Tóm tắt:** Tư tưởng Hồ Chí Minh về học tập suốt đời là một nội dung quan trọng trong hệ thống tư tưởng của Người về giáo dục và phát triển con người. Hồ Chí Minh luôn nhấn mạnh việc học tập là nhu cầu thường xuyên, liên tục của mỗi cá nhân nhằm hoàn thiện tri thức, đạo đức và năng lực phục vụ nhân dân, đất nước. Bài viết phân tích những nội dung cơ bản trong tư tưởng Hồ Chí Minh về học tập suốt đời, đồng thời làm rõ ý nghĩa và giá trị của tư tưởng này đối với quá trình đổi mới giáo dục đại học ở Việt Nam hiện nay.

**Từ khóa:** Hồ Chí Minh, học tập suốt đời, giáo dục đại học, đổi mới giáo dục.

## HO CHI MINH'S THOUGHTS ON LIFELONG LEARNING AND ITS SIGNIFICANCE FOR THE REFORM OF HIGHER EDUCATION

**Abstract:** Ho Chi Minh's thoughts on lifelong learning are an important part of his system of ideas on education and human development. Ho Chi Minh always emphasized that learning is a constant and continuous need for each individual to improve their knowledge, ethics, and abilities to serve the people and the country. This article analyzes the basic contents of Ho Chi Minh's thoughts on lifelong learning, while clarifying the meaning and value of this thought for the current process of reforming higher education in Vietnam.

**Keywords:** Ho Chi Minh, lifelong learning, higher education, educational reform.

Nhận bài: 15/01/2026

Phản biện: 24/02/2026

Duyệt đăng: 28/02/2026

### I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Trong bối cảnh toàn cầu hóa và sự phát triển mạnh mẽ của khoa học – công nghệ, tri thức ngày càng trở thành yếu tố quan trọng quyết định sự phát triển của mỗi quốc gia. Nền kinh tế tri thức và cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ tư đang đặt ra yêu cầu mới đối với nguồn nhân lực, đòi hỏi con người phải không ngừng học tập để nâng cao trình độ và thích ứng với những biến đổi nhanh chóng của xã hội.

Ở Việt Nam, Đảng và Nhà nước luôn xác định giáo dục và đào tạo là quốc sách hàng đầu, đồng thời nhấn mạnh việc xây dựng xã hội học tập, khuyến khích học tập suốt đời đối với mọi công dân. Trong quá trình đó, tư tưởng Hồ Chí Minh về học tập suốt đời có ý nghĩa định hướng quan trọng. Hồ Chí Minh không chỉ là lãnh tụ cách mạng mà còn là tấm gương tiêu biểu về tinh thần học tập suốt đời. Trong suốt cuộc đời hoạt động cách mạng của mình, Người luôn nhấn mạnh tầm quan trọng của việc học tập đối với mỗi cá nhân và đối với sự phát triển của đất nước. Người khẳng định rằng học tập là quá trình liên tục, không có điểm dừng, và mỗi người cần phải chủ động học hỏi để hoàn thiện bản thân.

Việc nghiên cứu và vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh về học tập suốt đời có ý nghĩa đặc biệt quan trọng trong bối cảnh đổi mới giáo dục đại học ở Việt Nam hiện nay. Giáo dục đại học không chỉ cung cấp tri thức chuyên môn mà còn phải trang bị cho người học năng lực tự học và khả năng học tập suốt đời để thích ứng với sự phát triển của xã hội.

### II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

#### 2.1. Nội dung cơ bản của tư tưởng Hồ Chí Minh về học tập suốt đời

##### 2.1.1. Học tập là nhu cầu và nhiệm vụ suốt đời của mỗi con người

Một trong những nội dung nổi bật trong tư tưởng Hồ Chí Minh về giáo dục là quan điểm coi học tập là quá trình diễn ra trong suốt cuộc đời của mỗi cá nhân. Người cho rằng tri thức của con người là vô hạn, trong khi hiểu biết của mỗi người luôn có giới hạn. Vì vậy, muốn tiến bộ và phát triển, mỗi cá nhân phải không ngừng học tập.

Hồ Chí Minh từng khẳng định: “Việc học là suốt đời. Học ở trường, học trong sách vở, học lẫn nhau và học ở nhân dân.”. Theo Người, học tập không chỉ nhằm nâng cao tri thức mà còn nhằm hoàn thiện nhân cách và đạo đức của con người. Một người muốn trở thành người có ích cho xã hội cần phải không ngừng học hỏi và rèn luyện. Tư tưởng này phản ánh quan điểm tiến bộ của Hồ Chí Minh về giáo dục, trong đó việc học không bị giới hạn trong nhà trường mà kéo dài trong suốt cuộc đời. Đây cũng là cơ sở quan trọng để xây dựng xã hội học tập – nơi mọi người đều có cơ hội học tập và phát triển.

##### 2.1.2. Học tập phải gắn liền với thực tiễn

Trong tư tưởng Hồ Chí Minh, học tập không chỉ dừng lại ở việc tiếp thu tri thức lý thuyết mà phải gắn liền với thực tiễn cuộc sống. Người luôn nhấn mạnh nguyên tắc “học đi đôi với hành”.

Theo Hồ Chí Minh, mục đích của việc học không phải chỉ để tích lũy kiến thức mà quan

trọng hơn là để vận dụng kiến thức vào thực tiễn. Người cho rằng: “Lý luận mà không liên hệ với thực tiễn là lý luận suông.” Do đó, quá trình học tập cần gắn với thực tiễn lao động, sản xuất và hoạt động xã hội. Học tập phải phục vụ cho công việc, cho cuộc sống và cho sự nghiệp xây dựng và phát triển đất nước. Quan điểm này có ý nghĩa sâu sắc đối với giáo dục hiện đại, bởi nó nhấn mạnh vai trò của việc kết hợp giữa lý luận và thực hành trong quá trình đào tạo.

### 2.1.3. Học tập từ nhiều nguồn khác nhau

Trong tư tưởng Hồ Chí Minh, học tập là một quá trình rộng mở, không bị giới hạn trong khuôn khổ nhà trường hay trong phạm vi của sách vở. Người cho rằng tri thức của con người được hình thành từ nhiều nguồn khác nhau và mỗi cá nhân cần phải chủ động tiếp cận, khai thác những nguồn tri thức đó để nâng cao hiểu biết và hoàn thiện bản thân. Quan điểm này thể hiện cách nhìn toàn diện và tiến bộ của Hồ Chí Minh về giáo dục và quá trình học tập của con người.

Trước hết, Hồ Chí Minh nhấn mạnh vai trò của việc học tập trong nhà trường. Nhà trường là nơi cung cấp tri thức cơ bản và có hệ thống, giúp người học hình thành nền tảng kiến thức khoa học và phương pháp tư duy. Tuy nhiên, theo Người, tri thức trong nhà trường chỉ là bước khởi đầu của quá trình học tập. Nếu chỉ dừng lại ở việc học trong nhà trường mà không tiếp tục học hỏi trong thực tiễn thì con người khó có thể phát triển toàn diện.

Bên cạnh việc học trong nhà trường, Hồ Chí Minh đặc biệt coi trọng việc học tập từ sách vở. Sách vở là nguồn tri thức phong phú, giúp con người mở rộng tầm hiểu biết về nhiều lĩnh vực khác nhau của đời sống xã hội. Trong suốt cuộc đời hoạt động cách mạng của mình, Hồ Chí Minh luôn duy trì thói quen đọc sách và nghiên cứu tài liệu. Người đã tiếp thu nhiều tinh hoa văn hóa của nhân loại thông qua việc học tập từ sách báo và tài liệu ở nhiều quốc gia khác nhau. Điều này cho thấy Người luôn coi việc học tập từ sách vở là con đường quan trọng để nâng cao tri thức và mở rộng tầm nhìn.

Một nội dung đặc sắc trong tư tưởng Hồ Chí Minh về học tập là quan điểm coi nhân dân và thực tiễn đời sống là nguồn tri thức quan trọng. Hồ Chí Minh cho rằng nhân dân là chủ thể sáng tạo lịch sử và trong đời sống của nhân dân chứa đựng nhiều kinh nghiệm quý báu. Vì vậy, mỗi cá nhân, đặc biệt là cán bộ, đảng viên, cần phải biết học hỏi từ nhân dân. Người từng nhấn mạnh rằng cán bộ phải “óc nghĩ, mắt trông, tai nghe, chân đi, miệng nói, tay làm”, tức là phải gắn bó với thực tiễn đời sống của nhân dân để học hỏi và rút ra những kinh nghiệm bổ ích.

Theo Hồ Chí Minh, việc học hỏi từ nhân dân không chỉ giúp nâng cao hiểu biết mà còn giúp người học hiểu rõ hơn những vấn đề của thực tiễn xã hội. Thông qua quá trình tiếp xúc và học hỏi từ nhân dân, con người có thể tích lũy được những kinh nghiệm thực tế, từ đó vận dụng vào công việc và cuộc sống một cách hiệu quả hơn. Ngoài ra, Hồ Chí Minh còn nhấn mạnh việc học hỏi lẫn nhau giữa các cá nhân. Trong quá trình học tập và công tác, mỗi người đều có những điểm mạnh và những kinh nghiệm riêng. Việc học hỏi lẫn nhau giúp mỗi cá nhân có thể bổ sung kiến thức và hoàn thiện bản thân. Quan điểm này thể hiện tinh thần khiêm tốn và cầu thị trong học tập mà Hồ Chí Minh luôn đề cao.

Tư tưởng học tập từ nhiều nguồn khác nhau của Hồ Chí Minh có ý nghĩa sâu sắc đối với quá trình phát triển tri thức của con người. Quan điểm này khuyến khích mỗi cá nhân phải có thái độ học tập tích cực, không ngừng tìm kiếm tri thức từ nhiều nguồn khác nhau và luôn sẵn sàng tiếp thu những kinh nghiệm mới. Đồng thời, tư tưởng này cũng góp phần khẳng định rằng việc học tập là một quá trình mở, diễn ra trong nhiều môi trường khác nhau của đời sống xã hội. Trong bối cảnh hiện nay, khi tri thức của nhân loại ngày càng phát triển và các phương tiện truyền thông, công nghệ thông tin ngày càng đa dạng, quan điểm của Hồ Chí Minh về việc học tập từ nhiều nguồn khác nhau càng trở nên có ý nghĩa. Người học không chỉ tiếp cận tri thức thông qua nhà trường và sách vở mà còn thông qua các nền tảng số, các hoạt động thực tiễn và sự giao lưu, trao đổi tri thức trong xã hội. Điều này tạo điều kiện thuận lợi cho việc xây dựng một môi trường học tập mở, góp phần thúc đẩy quá trình học tập suốt đời của mỗi cá nhân.

### 2.1.4. Tự học giữ vai trò quyết định trong quá trình học tập

Một trong những điểm đặc sắc trong tư tưởng Hồ Chí Minh về học tập suốt đời là sự nhấn mạnh vai trò của tự học. Người cho rằng việc học tập chỉ đạt hiệu quả cao khi mỗi cá nhân có ý thức tự học và tự rèn luyện.

Hồ Chí Minh từng khẳng định rằng mỗi người cần phải chủ động học tập, không nên chỉ phụ thuộc vào nhà trường hay vào người khác. Tự học giúp con người phát huy tính chủ động, sáng tạo và nâng cao khả năng tư duy độc lập. Trong suốt cuộc đời mình, Hồ Chí Minh là tấm gương tiêu biểu về tinh thần tự học. Người đã tự học nhiều ngoại ngữ, nghiên cứu nhiều lĩnh vực khác nhau và không ngừng bổ sung tri thức để phục vụ cho sự nghiệp cách mạng. Tư tưởng này có ý nghĩa đặc biệt quan trọng trong bối cảnh hiện nay, khi tri thức phát triển nhanh chóng và việc học tập suốt đời trở thành yêu cầu tất yếu của xã hội.

## 2.2. Ý nghĩa của tư tưởng Hồ Chí Minh về học tập suốt đời đối với đổi mới giáo dục đại học ở Việt Nam hiện nay

### 2.2.1. Định hướng xây dựng xã hội học tập

Tư tưởng Hồ Chí Minh về học tập suốt đời góp phần định hướng việc xây dựng xã hội học tập ở Việt Nam. Trong xã hội học tập, mọi người đều có cơ hội học tập và phát triển, không phân biệt tuổi tác, nghề nghiệp hay trình độ. Việc xây dựng xã hội học tập là một trong những mục tiêu quan trọng của hệ thống giáo dục Việt Nam hiện nay. Tư tưởng Hồ Chí Minh cung cấp cơ sở lý luận quan trọng cho việc thực hiện mục tiêu này.

### 2.2.2. Thúc đẩy đổi mới phương pháp dạy và học trong giáo dục đại học

Tư tưởng Hồ Chí Minh về học tập suốt đời có ý nghĩa quan trọng đối với việc đổi mới phương pháp dạy và học trong giáo dục đại học ở Việt Nam hiện nay. Theo Hồ Chí Minh, học tập không chỉ là quá trình tiếp thu tri thức một cách thụ động mà phải gắn với thực tiễn, phát huy tính chủ động, sáng tạo của người học. Quan điểm này đặt ra yêu cầu đối với giáo dục đại học cần phải chuyển từ mô hình truyền thụ kiến thức một chiều sang mô hình giáo dục lấy người học làm trung tâm, trong đó sinh viên giữ vai trò chủ thể của quá trình học tập.

Trong bối cảnh tri thức của nhân loại ngày càng phát triển nhanh chóng, việc đổi mới phương pháp giảng dạy trong giáo dục đại học trở thành yêu cầu tất yếu nhằm nâng cao chất lượng đào tạo. Việc vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh về học tập suốt đời đòi hỏi các cơ sở giáo dục đại học cần chú trọng phát triển các phương pháp giảng dạy hiện đại, khuyến khích sinh viên chủ động tìm kiếm, khám phá và vận dụng tri thức. Thay vì chỉ tiếp nhận kiến thức từ giảng viên, sinh viên cần được tạo điều kiện để tham gia tích cực vào quá trình học tập thông qua các hoạt động thảo luận, nghiên cứu, thực hành và trải nghiệm thực tiễn.

Bên cạnh đó, tư tưởng Hồ Chí Minh về học đi đôi với hành cũng gợi mở định hướng quan trọng cho việc đổi mới phương pháp đào tạo trong các trường đại học. Theo đó, nội dung giảng dạy cần gắn với thực tiễn xã hội và nhu cầu của thị trường lao động, giúp sinh viên có khả năng vận dụng kiến thức vào giải quyết các vấn đề thực tiễn. Các phương pháp như học tập theo dự án, học tập trải nghiệm, thực tập nghề nghiệp và nghiên cứu khoa học sinh viên cần được đẩy mạnh nhằm tạo môi trường học tập tích cực, giúp sinh viên phát triển tư duy sáng tạo và kỹ năng nghề nghiệp.

Ngoài ra, việc đổi mới phương pháp dạy và học cũng cần gắn với sự phát triển của khoa học – công nghệ và chuyển đổi số trong giáo dục. Các

nền tảng học tập trực tuyến, hệ thống quản lý học tập và các công cụ công nghệ số đã tạo ra nhiều cơ hội để nâng cao hiệu quả giảng dạy và học tập. Khi được vận dụng một cách phù hợp, những công cụ này có thể góp phần tạo ra môi trường học tập linh hoạt, khuyến khích sinh viên chủ động tiếp cận tri thức từ nhiều nguồn khác nhau, qua đó hình thành thói quen và năng lực học tập suốt đời.

### 2.2.3. Phát triển năng lực tự học của sinh viên

Trong bối cảnh tri thức của nhân loại không ngừng gia tăng và sự phát triển nhanh chóng của khoa học – công nghệ, việc trang bị cho sinh viên năng lực tự học trở thành yêu cầu quan trọng của giáo dục đại học. Tư tưởng Hồ Chí Minh về học tập suốt đời, đặc biệt là quan điểm đề cao vai trò của tự học, có ý nghĩa định hướng sâu sắc đối với quá trình phát triển năng lực tự học của sinh viên hiện nay.

Hồ Chí Minh cho rằng việc học tập không thể chỉ dựa vào sự hướng dẫn của nhà trường hay thầy cô giáo, mà mỗi cá nhân cần phải chủ động học hỏi, tự tìm tòi và tích lũy tri thức. Người luôn khuyến khích tinh thần tự học và coi đó là yếu tố quan trọng giúp con người nâng cao trình độ và hoàn thiện bản thân. Trong suốt cuộc đời hoạt động cách mạng của mình, Hồ Chí Minh là tấm gương tiêu biểu về tinh thần tự học. Người đã tự học nhiều ngoại ngữ, nghiên cứu nhiều lĩnh vực khác nhau và không ngừng bổ sung tri thức nhằm phục vụ cho sự nghiệp cách mạng. Tấm gương đó cho thấy tự học không chỉ là phương thức tiếp cận tri thức mà còn là động lực quan trọng thúc đẩy sự phát triển của mỗi cá nhân.

Trong giáo dục đại học hiện nay, việc phát triển năng lực tự học của sinh viên cần được coi là một trong những mục tiêu quan trọng của quá trình đào tạo. Sinh viên không chỉ cần tiếp thu kiến thức do giảng viên truyền đạt mà còn phải biết cách chủ động tìm kiếm, khai thác và xử lý thông tin từ nhiều nguồn khác nhau. Điều này giúp sinh viên hình thành khả năng tư duy độc lập, nâng cao năng lực nghiên cứu và phát triển kỹ năng học tập suốt đời.

Để phát triển năng lực tự học cho sinh viên, các cơ sở giáo dục đại học cần đổi mới phương pháp giảng dạy theo hướng phát huy vai trò chủ thể của người học. Giảng viên không chỉ đóng vai trò là người truyền đạt tri thức mà còn là người hướng dẫn, định hướng và hỗ trợ sinh viên trong quá trình học tập. Việc tăng cường các hoạt động học tập chủ động như thảo luận nhóm, nghiên cứu khoa học, học tập theo dự án và học tập trải nghiệm sẽ góp phần tạo điều kiện để sinh viên phát huy tính chủ động và sáng tạo trong học tập.

Bên cạnh đó, sự phát triển của công nghệ thông tin và các nguồn học liệu mở cũng tạo điều kiện thuận lợi cho việc phát triển năng lực tự học của sinh viên. Các thư viện số, khóa học trực tuyến và các nền tảng học tập điện tử giúp sinh viên tiếp cận tri thức một cách linh hoạt và đa dạng. Nếu được khai thác hiệu quả, những nguồn học liệu này sẽ góp phần quan trọng trong việc hình thành thói quen học tập suốt đời cho sinh viên.

#### 2.2.4. Góp phần nâng cao chất lượng nguồn nhân lực

Nguồn nhân lực chất lượng cao là yếu tố quan trọng quyết định sự phát triển bền vững của mỗi quốc gia. Trong bối cảnh toàn cầu hóa và sự phát triển mạnh mẽ của khoa học – công nghệ, yêu cầu đối với nguồn nhân lực ngày càng cao, không chỉ về trình độ chuyên môn mà còn về năng lực sáng tạo, khả năng thích ứng và tinh thần học tập suốt đời. Tư tưởng Hồ Chí Minh về học tập suốt đời có ý nghĩa đặc biệt quan trọng đối với việc nâng cao chất lượng nguồn nhân lực ở Việt Nam hiện nay.

Theo Hồ Chí Minh, học tập không chỉ nhằm nâng cao tri thức mà còn nhằm hoàn thiện nhân cách và năng lực của con người. Người luôn nhấn mạnh rằng mỗi cá nhân cần phải không ngừng học tập và rèn luyện để trở thành người có ích cho xã hội. Quan điểm này phản ánh tầm nhìn sâu sắc của Hồ Chí Minh về vai trò của giáo dục trong việc phát triển con người và xây dựng đất nước.

Trong bối cảnh hiện nay, việc vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh về học tập suốt đời trong giáo dục đại học sẽ góp phần quan trọng trong việc đào tạo nguồn nhân lực có chất lượng cao. Những người có tinh thần học tập suốt đời thường có khả năng thích ứng tốt với những thay đổi của xã hội và thị trường lao động. Họ không chỉ có kiến thức chuyên môn vững vàng mà còn có khả năng cập

nhật tri thức mới, phát triển kỹ năng nghề nghiệp và nâng cao năng lực sáng tạo. Giáo dục đại học đóng vai trò quan trọng trong việc hình thành và phát triển nguồn nhân lực cho đất nước. Việc vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh về học tập suốt đời trong quá trình đào tạo sẽ giúp các trường đại học xây dựng môi trường học tập tích cực, khuyến khích sinh viên không ngừng học hỏi và phát triển bản thân. Thông qua đó, sinh viên không chỉ được trang bị kiến thức chuyên môn mà còn hình thành ý thức tự học, tinh thần trách nhiệm và khả năng thích ứng với những thay đổi của xã hội.

Ngoài ra, việc thúc đẩy tinh thần học tập suốt đời còn góp phần xây dựng đội ngũ lao động có khả năng học hỏi và đổi mới sáng tạo. Trong nền kinh tế tri thức, tri thức và công nghệ luôn thay đổi nhanh chóng, do đó người lao động cần phải thường xuyên cập nhật kiến thức và nâng cao kỹ năng để đáp ứng yêu cầu của công việc. Tư tưởng Hồ Chí Minh về học tập suốt đời chính là nền tảng tư tưởng quan trọng giúp hình thành một lực lượng lao động năng động, sáng tạo và có khả năng phát triển bền vững.

### III. KẾT LUẬN

Tư tưởng Hồ Chí Minh về học tập suốt đời là một nội dung quan trọng trong hệ thống tư tưởng của Người về giáo dục và phát triển con người. Những quan điểm của Hồ Chí Minh về học tập liên tục, tự học và gắn học với thực tiễn vẫn giữ nguyên giá trị trong bối cảnh hiện nay.

Việc nghiên cứu và vận dụng tư tưởng này có ý nghĩa quan trọng đối với quá trình đổi mới giáo dục đại học ở Việt Nam. Thông qua việc phát triển năng lực tự học, đổi mới phương pháp giảng dạy và xây dựng xã hội học tập, giáo dục đại học có thể góp phần nâng cao chất lượng nguồn nhân lực và thúc đẩy sự phát triển bền vững của đất nước.

### TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Hồ Chí Minh (2011), Toàn tập, tập 5, Nxb Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội.  
 Hồ Chí Minh (2011), Toàn tập, tập 6, Nxb Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội.  
 Ban Tuyên giáo Trung ương (2021), *Một số chuyên đề về tư tưởng Hồ Chí Minh*, Nxb Chính trị quốc gia Sự thật.  
 Đảng Cộng sản Việt Nam (2021), *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, Nxb Chính trị quốc gia Sự thật.  
 Nguyễn Phú Trọng (2022), *Một số vấn đề lý luận và thực tiễn về chủ nghĩa xã hội và con đường đi lên chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam*, Nxb Chính trị quốc gia Sự thật.